

Asia: VN/16703/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä muutosta kannatettavana?

-

2. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu talouden tasapainottamiseksi?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne palvelujen toteuttamisesta taloudellisesti kestäväällä tavalla.

-

3. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne henkilöstön saatavuuden turvaamisesta asiakkaiden palvelutarpeita vastaavalla tavalla.

-

4. Kuinka suurelle osalla asiakkaista arvioitte vähimmäismitoituksen 0,6 olevan riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut?

Valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin

-

Voitte esittää 0,6 mitoituksen riittävyyteen liittyviä näkökohtia.

-

6. Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne muutoksen vaikutuksista.

Asteittain voimaan tulevan, numeerisen vähimmäismitoituksen 0,7 säätäminen todettiin vuonna 2020 välttämättömäksi hoidon laatua heikentävien ja asiakasturvallisuutta vaarantavien puutteiden vuoksi. Nyt lausuttavana olevassa hallituksen esitysluonnoksessa arvioidaan, että 0,6 mitoitukseen tarvittava henkilöstö voidaan turvata ilman, että se vaarantaa asiakasturvallisten palvelujen järjestämistä. Henkilöstömitoituksen alentaminen 0,6 tasolle varmistaisi henkilöstön riittävän saatavuuden yhdessä muiden hallitusohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden kanssa. Ympäri vuorokautisen hoidon henkilöstömitoitusta keventämällä voidaan esityksen mukaan myös parantaa osaltaan palvelujen saatavuutta.

Esityksessä arvioidaan, että vähimmäismitoitus 0,6 riittää ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä perustarpeiden toteuttamiseen, mutta mitoituksen lasku saattaa vaikuttaa heikentävästi hoidon laatuun mm. mahdollisuuksiin tarjota asiakkaiden toimintakykyä ylläpitävää ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Ilman toimintakykyä ylläpitävää toimintaa iäkkään toimintakyky voi heikentyä. Sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan puute voi heikentää paitsi erilaisia sosiaalisia taitoja, myös iäkkään henkilön kognitiivisia kykyjä ja johtaa masennukseen. Henkilöstön määrä vaikuttaa myös siihen, onko asiakkaille mahdollista antaa riittävästi tukea itsemääräämisoikeutensa toteuttamiseen.

Esityksen vaikutusarviossa kerrotaan, että valvontaviranomaisten havaintojen mukaan ympärivuorokautisen hoidon yksiköiden henkilöstömitoitusten pääsääntöisesti toteutunut nousu tämänhetkisen vähimmäismitoituksen 0,65 tasolle on vaikuttanut merkittävästi asiakasturvallisuuden ja palveluiden laadun paranemiseen. Valvontaviranomaisten arvion mukaan 0,6 vähimmäismitoitusta voidaan pitää riittävänä, jos asiakkaat eivät ole vaikeasti muistisairaita tai somaattisesti vaativahoitoisia. Esityksen mukaan kuitenkin juuri kaikkein raskaimman ja vaativimman hoidon, kliinisesti vaativan hoidon ja vaativan monialaisen kuntoutuksen on tarkoitus tapahtua pääosin ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä.

Vaikutusarviossa kerrotaan edelleen, että esitetty vähimmäismitoitus 0,6 ei riitä kaikissa yksiköissä vastaamaan asiakkaiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelujen tarvetta. Toimintayksikön täytyy mitoittaa henkilöstö niin, että se on kaikissa työvuoroissa määrällisesti ja myös osaamisen näkökulmasta riittävä. Hyvinvointialueiden omavalvonnassa tuleekin seurata toimintayksiköiden tilannetta ja tarvittaessa varmistaa henkilöstömitoituksen riittävyys ja palveluiden laatu.

Asiakasturvallisuudella tarkoitetaan palveluiden järjestämistä, tuottamista ja toteuttamista niin, ettei asiakkaan fyysinen, psyykinen, sosiaalinen tai taloudellinen turvallisuus vaarannu. Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus katsoo esityksen vaikutusarvioihin perustuen, että se sisältää riskejä asiakasturvallisuuden heikentymiselle ympärivuorokautisen hoidon palveluissa. Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus pitää tärkeänä, että palveluiden järjestäjät ja tuottajat pystyvät käytännössä omavalvonnallisesti varmistamaan, että henkilöstön määrä on vähimmäismitoitusta korkeampi, jos asiakkaiden hoidon ja huolenpidon tarve sitä edellyttää.

Henkilöstön määrällä on yhteys asiakkaiden turvallisuuteen, mutta myös monilla muilla tekijöillä voidaan vaikuttaa asiakkaiden turvallisuutta vahvistavasti. Henkilöstön osaaminen, tiedot ja kyky soveltaa osaamistaan sekä työkulutturi ovat asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta olennaisia

tekijöitä. Työntekijöiden hyvällä perehdytyksellä turvallisiin toimintatapoihin ja työmenetelmiin voidaan tukea asiakasturvallista työskentelyä. Psykologisesti turvallisessa työyhteisössä puutteet ja epäkohdat uskalletaan ottaa puheeksi. Tämä mahdollistaa niiden nopean korjaamisen ja toiminnan jatkuvan kehittämisen.

Koskela Satu
Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus